

Fremdeles mye uopklart:

Quisling-papirer fra advokat-loft

ROLF L. LARSEN

Papirer i Vidkun Quislings private arkiv, som Dagbladet har fått gjennom den anonyme «Tom», lå i lang tid på et loft i Nedre Slottsgate i Oslo før «Tom» fikk fatt i dem. Papirene ble beslaglagt av påtalemyndighetene i 1945, men ble ikke lagt frem under rettssaken mot Quisling. Man vet foreløpig ikke med sikkerhet om samtlige papirer stammer fra dette loftet som tilhørte avdøde høyesterettsadvokat Harald Sverdrup Thygeson. Han var det offentlige tilsynsmann for Quislings beslaglagte eiendeler. Man vet ennå ikke hvordan papirene er kommet på loftet.

Det er Dagbladets kulturredaktør Hans Fredrik Dahl som nå kan føre deler av papirene tilbake til dette loftet. I kassene som «Tom» hevder han fant, lå det også skjeter og tinglysingspapirer fra Harald Sverdrup Thygesons advokatfirma.

— Jeg har selv ikke sett disse papirene som er fjernet. De ble muligens fjernet fra dette loftet i 1950-årene, og jeg kan ikke gi svar på hvorfor og hvem som gjorde det, sier advokat Odd Syse, Thygesons svigersønn. Jeg var innom dette loftet for 10-12 år siden. Jeg hadde hørt meget om det. Her på loftet foregikk nemlig illegalt arbeid under krigen, blant annet ble telefonlinjen til Victoria Terrasse — som var NS' hovedkvarter — avlyttet herfra, sier Syse.

— I en mørk krok så jeg det stakk opp noen kranselånder fra en kartong. Jeg åpnet kartongen og så nærmere på disse. Det var

bånd som hadde vært på Quisling mors bære. Jeg så nærmere gjennom dokumentene og fant endel andre papirer som kunne føres tilbake til krigen, men jeg fant ikke disse av interesse, så jeg lukket kartongene igjen og lot dem stå her, sier Syse.

— Dette skjedde for 10-12 år siden, og det er først nå man mener å kunne tilbakeføre deler av papirene til dette kontoret. Om alle papirer stammer herfra, vet man ikke med sikkerhet.

Bobestyrer

— Jeg visste at en av advokaten på kontoret var offentlig oppnevnt bobestyrer for Quislings bo, og da skjente jeg at papirene opprinnelig stammer fra påtalemyndighetenes innsamlende materiale, sier Dahl til NRK-Dagsrevyen.

Da advokat Odd Syse onsdag ettermiddag undersøkte loftet i Nedre Slottsgate, lå fremdeles noen av Quislings papirer i kassene. Syse fant blant annet et gavealbum i forbindelse med et hirdstevne under krigen, en bankbok som tilhørte Quisling, og en dagbok skrevet av en av Quislings foreldre, Lars Abraham Quisling, fra tiden 1838-70. Kassene inneholder også endel fotografier som Maria Quisling etterlyste helt til sin død i 1980. Advokat Syse kan ikke forklare hvorfor materialet ikke ble levert tilbake til Maria Quisling. Han ser ikke bort fra at arkivet kan ha blitt fjernet i en papirinsamling. «Tom» hevdet nettopp at han fikk tak i papirene gjennom en papirinsamling i 1950-årene.

Men i sin offentliggjøring av saken og sitt intervju med «Tom» hevder Hans Fredrik Dahl at «Tom» fant papirene i Bislett-området. Dette er langt fra Nedre Slottsgate. På dette spørsmål svarer han: «Tom» har bare fortalt meg at han fant papirene på gaten. Jeg gikk ut i fra

at det var i Bislett-området — da han hørte til der, sier Dahl. Han mener at saken nå har tatt en sensasjonell vending.

— Vi har å gjøre med en stor arkivmasse hvor påtalemyndigheten har frasortert en bestemt mengde og satt den til side som uvedkommende for saken. Så har tiltalte i en prosess, hvor det står om hans eget liv, bedt om å få dokumenter som befinner seg i den samlingen som anklageren har sortert til side. Man kan jo trekke den konklusjon at visse sider av den prosessen kanskje ikke holder helt for historiens domstol, sier Dahl.

Dahl har tidligere vært på dette loftet, for tre-fire år siden. Da dukket blant annet Quislings 7. sans opp her. Men det er først nå mens han har fått nye papirer i hende, at han sikkert kan tilbakeføre deler av funnet fra «Tom» til disse papirene. — Jeg vil ikke kreve elendomsretten til papirene som nå ligger på mitt kontor. Dersom Universitetsbiblioteket er interessert i materialet, stiller jeg det gjerne til disposisjon, sier advokat Syse.

Hans svigerfar, høyesterettsadvokat Harald Sverdrup Thygeson, hadde flere oppdrag innen motstandsbevegelsen under krigen. Han ble arrestert av tyskerne i desember 1942. Thygeson satt både på Grini og i Møllergaten 19, og han ble sterkt torturert i krigsårene. Han døde i 1972, og det var omkring på denne tiden at advokat Syse for første gang besøkte loftet og oppdaget bøkene og en del andre papirer i kassene på loftet. Det er fremdeles ikke kjent hvem «Tom» er. Etter det Aftenposten forstår, var det et møte mellom ham og hans advokat, Fridtjof Feydt, onsdag. Torsdag vil sannsynligvis regjeringsadvokat Bjørn Haug bli orientert om hva som skjedde under dette møtet.

109657

Fortsatt ligger det endel igjen fra Vidkun Quislings private papirer og gjenstander på loftet i Nedre Slottsgate, konstaterer advokat Odd Syse.

(Foto: Jon Hauge)

Personlige papirer frigitt i 1952

ARILD RYGNESAD

I 1952 vedtok Erstatningsdirektoratet at Maria Quisling kunne få tilbake Vidkun Quislings personlige papirer, et manus og gjenstander fra Quisling bragte inn i boet. Disse eiendelene hadde Erstatningsdirektoratet beslaglagt fra Quisling våren 1945. Dette opplyser regjeringsadvokat Bjørn Haug til Aftenposten. Han har sett et brev fra advokat Arve Arvesen, skrevet i 1952, som bekrefter dette. Arvesen arbeidet som fullmektig på kontoret hos hr.adv. Harald Sverdrup Thygeson, tilsynsmann for Quislings beslaglagte eiendeler.

Av brevet fra 1952 går det frem det Aftenposten erfarer, ikke fridret når og hvorledes Maria Quisling skulle få tilbake de beslaglagte papirer og gjenstander som hun bad om. Spørsmålet som nå reiser seg, er om «Tom»s Quisling-papirer virkelig stammet fra beslaget Erstatningsdirektoratet foretok og om frigivelsen også omfattet papirer og gjenstander fra beslag i Quisling-boet foretatt av andre myndigheter. Etter frigjøringen foretok både politiet og Erstatningsdirektoratet beslag i Quislings bo.

Et annet ubesvart spørsmål er om «Tom»s papirer, dersom de har ligget på loftet i Nedre Slottsgate 3, har forsvunnet før 1952. — Endrer de nye opplysninger om lagringen av Quisling-papirene på eiendomsretten til dem? — Nei, det kan jeg ikke skjønne. Ut fra de testamentar som foreligger er Staten idag den

rette eier av disse papirene uansett om papirene har kommet på avveier på en eller annen måte, sier regjeringsadvokat Bjørn Haug. Han understreker at han ikke har sett Dagsrevy-innslaget onsdag om lagringen av Quislings papirer, men at de nye opplysninger ikke forstyrer Maria Quislings testamente. Fru Quisling testamenterte alle boets papirer til Universitetsbiblioteket.